This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

ITE-VET 2016–2018

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ТА НАВЧАННЯ

Світлана Цимбалюк,
доктор економічних наук,
декан факультету управління персоналом, соціології та психології
Тетяна Шкода,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Стрімкий розвиток технологій, глобалізація ринків диктують нові вимоги не тільки до знань та умінь, а й до індивідуально-особистісних характеристик (soft skills) найманих працівників. Знання, навички та якості, які забезпечували значні конкурентні переваги їх власникам на ринку праці, а підприємствам – на ринку товарів, втрачають свою актуальність в умовах інноваційної економіки. Підготовка фахівців в системі вищої та професійно-технічної освіти має орієнтуватися не тільки на одержання студентами та учнями фундаментальних знань і фахових компетентностей у межах відповідної професії та спеціальності, а й на розвиток індивідуально-особистісних характеристик відповідно до актуальних потреб ринку праці.

Питання дослідження компетентностей, якими мають володіти фахівці в сучасних економічних умовах, з метою адаптації системи підготовки, зокрема викладачів професійної освіти та навчання, до потреб ринку праці та вимог роботодавців мають важливе прикладне значення та потребують наукового опрацювання.

З метою дослідження якості підготовки випускників коледжів (фахівців), виявлення потреб роботодавців у компетентностях та визначення напрямів удосконалення підготовки фахівців і відповідно викладачів професійної освіти

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

та навчання авторами проведено соціологічне дослідження (у формі анкетування) разом зі співробітниками Інституту професійних кваліфікацій протягом березня – квітня 2017 року.

Для оцінки респондентами рівня підготовки випускників коледжів використано числову шкалу (від 0 до 100 %), де 0% відповідає найнижчій оцінці, 100% – найвищій.

Результати статистичного аналізу оцінки респондентами рівня підготовки випускників коледжів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Статистичні показники щодо оцінки респондентами рівня підготовки випускників коледжів

Статистичний показник	Значення
Середнє	53,3
Стандартна помилка	2,3
Медіана	55
Мода	60
Стандартне відхилення	14,4
Дисперсія вибірки	207,12
Ексцес	1,04
Асиметричність	-0,12
Інтервал	70
Мінімум	20
Максимум	90

Результати статистичного аналізу вказують на невисокі середні статистичні показники оцінки респондентами рівня підготовки випускників коледжів. Зазначені результати підтвердили висунуту нами гіпотезу про необхідність удосконалення системи підготовки, зокрема викладачів професійної освіти та навчання, відповідно до сучасних потреб ринку праці та актуальних вимог роботодавців.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

ITE-VET 2016–2018

З метою обґрунтування напрямів удосконалення системи підготовки, зокрема викладачів професійної освіти та навчання, необхідно визначити найбільш затребувані з боку роботодавців професійні навики та індивідуально-особистісні характеристики (якості), якими мають володіти випускники.

З-поміж найважливіших професійних навиків, якими мають володіти випускники коледжів (фахівці), респонденти виокремили такі (у порядку зменшення значущості): уміння знаходити, систематизувати та аналізувати інформацію; уміння організовувати певні види робіт (залежно від сфери професійної діяльності); уміння працювати в команді; уміння планувати роботу; уміння самостійно приймати рішення; уміння використовувати інформаційні технології.

Щодо тих професійних навиків, яких, на думку респондентів, бракує випускникам коледжів (фахівцям), то їх перелік дещо відрізняється. Сформований перелік містить: уміння чітко формулювати свої думки; навики тайм-менеджменту; уміння планувати роботу; уміння самостійно приймати рішення; уміння слухати; уміння знаходити, систематизувати та аналізувати інформацію.

До найважливіших індивідуально-особистісних характеристик (якостей), якими мають володіти випускники коледжу (фахівці), на думку респондентів, належать такі: відповідальність; орієнтація на результат; прагнення до навчання та розвитку; працелюбність; цілеспрямованість (прагнення до досягнення поставлених цілей); ініціативність.

До переліку індивідуально-особистісних характеристик (якостей), яких бракує випускникам коледжів (фахівцям) належать: відповідальність; стресостійкість; комунікативні здібності; вимогливість до себе та інших; чесність, справедливість; орієнтація на результат.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Розподіл відповідей респондентів на запитання «Чи вважаєте Ви, що недостатній розвиток професійних навичок та індивідуально-особистісних характеристик (якостей) обумовлений недостатнім рівнем підготовки фахівців?»: так – 10%; швидше так, ніж ні – 62,5%; важко відповісти – 22,5%; швидше ні, ніж так – 2,5%; ні – 2,5%.

Отже, більшість респондентів (72,5%) уважають, що недостатній розвиток професійних навичок та індивідуально-особистісних характеристик (якостей) обумовлений недостатнім рівнем підготовки фахівців.

На запитання «Чи вважаєте Ви, що недостатній рівень підготовки фахівців обумовлений недостатнім рівнем підготовки викладачів професійної освіти та навчання?» відповіді респондентів розподілилися так: так – 10%; швидше так, ніж ні – 27,5%; важко відповісти – 50%; швидше ні, ніж так – 12,5%; ні – 0%.

Як засвідчили результати опитування, половині респондентів було складно визначитися з відповіддю. На наявність зв’язку між якістю (рівнем) підготовки фахівців – випускників коледжів і якістю (рівнем) підготовки викладачів професійної освіти та навчання вказали 37,5% респондентів. Жоден респондент категорично не заперечив наявність такого зв’язку.

Отже, підготовка викладачів, які володіють необхідними компетентностями (відповідно до потреб ринку праці та вимог роботодавців), а також навчальними технологіями, які дозволяють формувати та розвивати у студентів (учнів) необхідні компетентності, сприяє підвищенню якості підготовки фахівців.

З метою імплементації результатів дослідження в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» було внесено зміни в навчальний план спеціальності 015 «Професійна освіта (Економіка)» першого (бакалаврського) освітнього рівня, зокрема запроваджено нові

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

ITE-VET 2016–2018

навчальні дисципліни у формі практикумів та тренінгів: практикуми «Навчальний менеджмент», «Інноваційні технології навчання», «Самоменеджмент», «Інформаційні технології в освіті і ТЗН», «Методика викладання загальноекономічних дисциплін», «Методики викладання дисциплін професійного спрямування», тренінги «Управління соціально-психологічними процесами в груповій діяльності», «Мистецтво прийняття рішень» та «Основи самоконтролю».

Зазначені дисципліни орієнтовані на формування у студентів найбільш затребуваних компетентностей з боку роботодавців, – з одного боку, з іншого – на формування практичних навичок розвитку цих компетентностей у студентів.

Citation: Цимбалюк С., Шкода Т. Напрями вдосконалення підготовки викладачів професійної освіти та навчання // Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: збірник матеріалів XII звітної Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 05-19 березня 2018 р.). – Київ: ІПТО НАПН України, 2018. – С. 88-90.